

висловлюватися і вислуховувати інших; працюють в умовах позитиву, довіри, поваги; залучаються до різноманітних активностей переважно кооперативного характеру, тобто вчать працювати спільно, взаємодіяти, допомагаючи та підтримуючи один одного. Такі заняття налаштовують дітей на доброзичливе ставлення до навколишніх, стимулюють активно працювати упродовж робочого дня, поліпшують настрій, знижують рівень тривожності, підвищують працездатність школярів, що є надзвичайно важливим для організації ефективного освітнього процесу в умовах війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарачук Т.В. Роль ранкової зустрічі в освітній системі Нової української школи. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 36. С. 137–142.
2. Крок за кроком до успіху. Ранкові зустрічі у 1-2 класах / упор. О.В. Стребна, Г.О. Соценко. Харків : Вид. група «Основа», 2018. 77 с.
3. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / pid zag. red. H.M. Bibik. Kyiv : TOB «Vydavnychij dim «Plyady», 2017. 206 s.
4. Рибак О. Ранкова зустріч як педагогічна технологія розвитку комунікативної компетентності учня. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 29. Т. 3. С. 239–244.

Наталія ВЕРЕТКО
(Дрогобич, Україна)

ІНТЕГРАЦІЯ – ОДИН ІЗ АСПЕКТІВ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На сучасному етапі формування Нової української школи (НУШ) все більшої популяризації набуває інтеграція навчальних дисциплін. Міністерство освіти і науки України затверджує та рекомендує галузеве об'єднання в одному шкільному предметі. Школи, які пілотують (першими адаптовують) Базовий стандарт освіти, мають можливість досліджувати та удосконалювати запропоновані інтегровані навчальні модельні програми. Що ж пропонує інтеграція педагогам і учням?

Найперше – новий погляд на освітній процес. Сучасний урок стає цікавішим і креативнішим. До прикладу, під час проведення заняття у інтегрованому курсі початкової школи – «Я досліджую світ», окрім уявлення про довкілля, пропонують проводити елементарні математичні розрахунки, дослідження фізичних і хімічних явищ, читання цікавої винахідницької інформації та практичне застосування отриманих теоретичних знань. Тобто дитина не лише слухає й аналізує інформацію, а також вчиться втілювати її, реалізовувати у проведенні дослідів, виготовленні виробів, малюванні, описі власних досліджень. Ще один інтегрований предмет – «Українська мова та читання», через який можна реалізувати комплексний підхід до засвоєння навчального матеріалу. Зокрема, учні із вчителем опрацьовують літературний твір, пізніше аналізують, переказують, виконують тренувальні вправи, пов'язані зі змістом, вивчають застосовані правила написання, передбачені програмою. Така інтеграція полегшує сприйняття теоретичного матеріалу. Важливим також є наявність лише одного підручника фактично з двох предметів, що впливає на фізіологічний розвиток дітей (профілактика фізичних навантажень – носіння важкого портфеля з великою кількістю підручників). Ми коротко розглянули лише два приклади інтеграції дисциплін у початковій школі. Пропонуємо ознайомитись із деякими нашими спостереженнями та досвідом інтеграції у базовій школі.

МОН України пропонує модельні навчальні програми інтегрованих дисциплін з Літератури (української та зарубіжної), Мов та літератур корінних народів і національних меншин, Довкілля 5–6 кл., Досліджуємо історію і суспільство 5–6 кл., Україна і світ, вступ до історії та громадянської освіти 5–6 кл., Історія. Україна і світ 7–9 кл., математика 7–9 кл., Здоров'я, безпека та добробут 7–9 кл., Мистецтво 5–6 та 7–9 кл., Міжгалузеві інтегровані курси 5–6 кл.: Робототехніка та STEM, у 7–9 кл. – Драматургія і театр [1]. Деякі з названих курсів, успішно реалізуються у нашому закладі освіти – Ліцеї № 2 Дрогобицької міської ради, який є

пілотним закладом НУШ. З огляду на обмеженість викладу досліджень, не акцентуватимемо уваги на кожному із них окремо. Загалом же обрані педагогічним колективом інтегровані курси: Література 5–6, 7–9 кл., Україна і світ, вступ до історії та громадянської освіти 5–6 кл., Мистецтво 5–6, 7–9 кл., Робототехніка 5–6 кл., Математика 7–9 кл., Здоров'я, безпека та добробут 7–9 кл., значно спрощують і полегшують теоретичний матеріал, який мають засвоїти учні та учениці базової школи. Наприклад, інтегрований курс Літератури передбачає паралельне ознайомлення з творчістю сучасних митців та класиків як української, так і зарубіжної літератури. Діти мають змогу, готуючи домашнє завдання, опрацьовувати (читати) лише один твір, а не два окремі до української і зарубіжної літератур. У результаті зменшується можливість плутання героїв і сюжетів творів. Учні та учениці з цікавістю аналізують, переказують, досліджують зміст. Відбувається своєрідна віртуальна мандрівка, яка захоплює, інтригує. Зростає інтерес та мотивація до читання літератури. Тож інтеграція стає рушійною силою до процесу пізнання і бажання вчитись.

Ми вже розглянули інтеграцію у контексті об'єднання навчальних предметів, проте її елементи популяризуються й у межах одного уроку. Інтегровані уроки проводили відомі педагоги К.Д. Ушинський, В.О. Сухомлинський, Ш.О. Амонашвілі та інші. З нашого досвіду роботи можемо з упевненістю доводити, що такі уроки є цікавими, креативними та мотивуючими.

Розглянемо детальніше проведені нами бінарні та білінгвальні уроки. Бінарний (з лат. «*binaries*» – подвійний) урок поєднує та реалізовує міжпредметні зв'язки у вивченні двох або декількох предметів. Відповідно на одному уроці працюють двоє (декілька) вчителів різних навчальних предметів, але досліджують одну і ту саму тему в поєднанні різних галузей. Зокрема, ми проводили бінарні уроки трудового навчання (технології) з українською літературою («Виготовлення іграшок з помпонів та ниток»),

«Символіка червоного та чорного кольорів у народній творчості українців»), з хімією («Властивості штучних волокон та матеріалів»), історією України («Культура та побут населення України на початку ХХ ст.». До прикладу, під час бінарного уроку з технологій та української літератури у 5 класі, діти розгадували загадки про тварин і виготовляли їх з помпонів. На уроці хімії-технології у 10 класі, досліджували властивості нетканих штучних матеріалів та виготовляли із них вітальні листівки. Під час бінарного уроку історії України-технологій десятикласники аналізували культуру і побут населення України на початку ХХ ст., онайомилися із видами ляльок-мотанок – тогочасних іграшок малечі та власноруч виготовили мотанки з джгута.

Цікавими і креативними є білінгвальні інтегровані уроки (навчання проводиться на двох мовах одночасно). До прикладу ми проводили урок технології-англійська мова («Традиційні іграшки України та Англії») та технології-німецька мова («Приготування страв із овочів та фруктів») з учнями 5 класів. З учителем англійської мови діти вивчали термінологію необхідну для презентації іграшок, а з учителем технологій виготовили та оздобили об'ємні паперові Ангелики, які є традиційними різдвяними прикрасами-оберегами для України та Англії. На білінгвальному уроці з німецькою мовою, учні та учениці спільно готували страви з овочів і фруктів, а готові смаколики й технологію їх приготування презентували іноземною. Проведення таких уроків мотивує, розвиває творчий потенціал та урізноманітнює навчальний процес. Співпраця учителів та учнів під час інтегрованих уроків сприяє налагодженню позитивного досвіду в освітньому середовищі. Теорія і практика втілюється у творчий проєкт.

Отож, розглядаючи інтеграцію як один із аспектів реформування освітнього процесу у Новій українській школі, можемо говорити про її ефективність і прогресивність. Міжгалузеве та міжпредметне об'єднання навчальних дисциплін сприяє формуванню в учнів мотивації до навчання

та бажанню відвідувати заклад освіти. Учителі, які обирають інтегровані курси або популяризують інтегровані уроки, удосконалюють свою педагогічну майстерність, поєднують теорію з практикою, впроваджують інноваційні технології сучасному освітньому середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

*Ігор ГРИНИК,
Олег МАКАРИШИН
(Дрогобич, Україна)*

РЕФЛЕКСИВНА ВЗАЄМОДІЯ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З БАТЬКАМИ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ СОЦІАЛЬНИХ ДЕВІАЦІЙ УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Соціальний педагог – одна з наймолодших професій, проте покликана розв'язувати важливі завдання, бо фахівці в цій царині працюють із молодим поколінням, а отже, з нашим майбутнім. Останнім часом зростає кількість неблагополучних сімей, множаться проблеми, пов'язані з дитячою злочинністю, збільшується кількість дітей з девіантною поведінкою [4]. Ці чинники продиктували необхідність у появі нового фахівця. Ще кілька років тому обов'язки соціального педагога покладалися на організаторів із позакласної роботи та класних керівників.

Соціальний педагог – це фахівець, який працює з дітьми, а також їхніми батьками (законними представниками); дитячими та молодіжними об'єднаннями, з дорослим населенням в освітніх і спеціалізованих установах.